VILÁGVÁROSI REGÉNYEK

REJTŐ JENŐ

JÁRŐR A SZAHARÁBAN

Világvárosi Regények
Budapest, 1940.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2014
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5433-13-9 (online)
MEK-12616

1.

Puskin Mária Gottfried közlegény bevonulása a gondari Lafayette erőd helyőrségéhez, azt hiszem, örök időkre felejthetetlen marad a szemtanúk előtt. Negyven ujonccal együtt Oránban beöltöztették és útnak indították a Szaharába. Ám a vasúton elveszítette a sapkáját és mivel napszúrástól tartott, előkereste poggyászából a régi, civil fekete keménykalapját és így vonult végig szakaszával a gyanútlan őrvezető mögött Gondar főutcáján.

Az emberek megálltak és nevettek. Egy úrvezető meglepetésében felfutott a járdára.

Képzelhetik!

Egy jóindulatú, feltűnően hosszúarcú, negyven év körüli polgár, mélabús szemmel, pamacs-szerű, sötétbarna angol bajusszal, talpig marcona légionárius... és a fején fekete nemezkalap! Ezen felül egy szarukeretes pápaszemet is viselt.

Az erőd-udvar közepére állították az ujoncokat. Itt egy arra siető, jóindulatú káplár leütötte fejéről a kalapot, rálépett, felhúzta térdéig és továbbment. Puskin Mária Gottfried ezen nagyon csodálkozott, de senki sem törődött vele. Az egyenlítőnél fásulttá tesz mindenkit a katona-élet. Mint örök bura, állandó porfátyol borul a város fölé, roppant forróság feszíti a levegőt és dermesztő éjszakai lehűlések, legyek, rovarok, tomboló orkánok, továbbá Gouron őrmester teszik elviselhetetlenné Gondarban az életet.

A port, a forróságot, a dermesztő lehülést és a tomboló vihart úgy, ahogy megszokják előbb-utóbb az emberek, de Gouron őrmester folytonos jelenléte a legszívósabbakat is rendkívül megviseli. Pedig így első látásra aránylag nyájas embernek tünt. Mosolygott és biztatóan üdvözölte a kiképzésre érkező ujoncokat:

- Halló fiúk! Én vagyok Gouron atya! Itt olyan dolgotok lesz, mint otthon!

- No hála Istennek! - szólalt meg elégedetten Puskin Mária Gottfried. - Nálunk otthon igen jó családi életet éltek.

Az őrmester arca egy másodpercre elsötétedett, mint a mező, ha gyorsan haladó felleg siet át a nap előtt, egy különben derűs nyári délutánon. De azután ismét mosolygott.

- Ki szólt közbe? - kérdezte atyai érdeklődéssel.

- Én - felelte mintegy dicsekedve a tájékozatlan ujonc.

- Úgy?! Maga volt?! - mondja az őrmester örvendezve. - Hogy hívják?

- Puskin Mária Gottfried.

- A testvéreit ne említse. Csak a maga neve érdekel.

A hosszúarcú ujonc előre jött egy lépést és bal kezének tenyerét nyájas, elnéző mosollyal az őrmester vállára helyezte, azután így szólt:

- Gottfried, Mária és Puskin kizárólag az én nevem.

- Igazán? - érdeklődött elragadtatással az altiszt.

- Hát persze! - kiáltotta lelkesen az ujonc és úgy látszott, hogy nyomban összecsókolóznak, táncraperdülnek, vagy más hasonló módon vezetik le féktelen rokonszenvüket.

Ekkor azonban végetért a bohózat és következett a tragédia. Az őrmester olyan rémületes férfisikollyal, mint akit találat ért, elkiáltotta magát:

- Vigyázz!

A város tájékozatlan lakossága, amikor az őrmester először vezényelt „vigyázz”-t Gondarban, sietve felkereste a földalatti helyiségeket, mert mindenki azt hitte, hogy a háromnapos légvédelmi gyakorlat kezdetét jelzik a szirénák.

Az udvaron tartózkodó katonák a szörnyű üvöltésre dermedt állásba ugrottak. Viszont Puskin Mária Gottfried összecsapta a kezét és így kiáltott:

- Szent Isten, ez rosszúl lett!... Vizet!

Az őrmester ijesztő arccal egészen eléje lépett:

- Nem hallotta, hogy vezényeltem?

- Ez vezénylés volt? - csodálkozott vidáman a hosszúarcú ujonc. - Van egy nagybátyám Thunban, az akkor csinál így, ha rájön az asztma.

- Ujonc! Hogy áll itt? Vigyázz! Hátra arc!

- Hagyjuk ezeket - felelte idegesen, - Majd ha jön az ellenség, akkor egzecirozok! Gyerekek vagyunk, kérem?... Halló, főhadnagy úr!

Egy arra siető alezredesnek intett az ujjával.

Az őrmester arca piros lett, azután ibolyaszínű, majd teljesen sötétbordó és a szemét könnyű fátyol homályosította el. Egy másodpercig komoly életveszélyben forgott. Az alezredes hökkenten megállt és odanézett.

- Kérem, főhadnagy úr, itt az altiszt olyan hangon beszél...

- Maga az ujoncokkal érkezett, mi? És nem állt kiképzés alatt?

- Ez most nem fontos... Azt akarom mondani...

- Hallgasson!

Az alezredes úgy nézett rá, mint egy ötlábú borjúra. Ilyent még nem látott. Szinte szelíden mondta:

- Maga nagyon szerencsétlen lesz itt ezzel az egyéniséggel. Mi volt maga civilben?

- Tőzsdei megbízott egy bank szolgálatában. A hadnagy úr mi volt civilben?

- Katona - felelte lesújtó hanglejtéssel az alezredes. - Hogy hívják?

- Puskin Mária Gottfried... és most már bevallom, hogy az Iván nevet is viselem - tette hozzá lesütött szemmel, mert maga is érezte, hogy ez már túlzás.

Az alezredes tanácstalanúl nézett végig a hosszúarcú, pamacsbajuszú, pápaszemes kispolgáron, azután vállat vont és az altiszthez fordult:

- Őrmester! Tekintettel lesz arra, hogy ez az ember egy szokatlanul megrögzött civil és mivel kiképzés előtt áll még, büntetés helyett részesítse szemléltető oktatásban a katonás viselkedésről.

Az alezredes elment. Gouron őrmester meghúzogatta hiúz bajuszát, vastag nyaka előregörbült és néhány másodpercig szuggesztíven nézte Puskin Mária Gottfried - sőt Iván - cipőjét. Azután így szólt:

- Most maga szemléltető oktatásban részesül majd. Ez úgy történik, hogy én itt az árnyékban oktatom az ujoncokat, maga meg ott a napon áll és szemléli. Ha elmozdul, akkor vasra veretem, maga vizenyős agyú, mélabús teve.

...Ez a kijelentés délelőtt tizenegykor történt. Délután négy felé az ájultan heverő ujoncot két legény a szobájába vitte. Igy indult útjára a hosszúarcú, szemüveges Puskin Mária katonai pályafutása.

2.

...Éppen ünnep volt, amikor a legénység elhagyta a Lafayette erődöt, hogy megtekintse Gondart. Ilyenkor megerősített járőrök tartják fenn a rendet takarodóig.

A délutáni forróság ellenére mindössze Borck, a matróz, Pugacsev, az ítéletvégrehajtó, Dormand, a zongorahumorista és André Vernin tartózkodott a helyiségben.

Ekkor belépett Puskin Mária Gottfried, (sőt mint utóbb kiderült: Iván is), kissé holtan, verejtékbe fürödve és végigdőlt az ágyán. Gouron őrmester ezen a délutánon is harminc kört futtatott vele az udvaron. Huszat már délelőtt rásózott.

- Úgy látszik, hogy magát a longchamp-i versenyen paripa helyett akarja benevezni az őrmester - jegyezte meg Borck, a matróz, különben nem tréningeltetné ennyit.

- Az ilyen megjegyzéseket mellőzhetné a kolléga úr - lihegte Puskin. - Mondhatom, érdemes volt belépni a légióba...

- Nézze - szólt közbe Pugacsev, az ítéletvégrehajtó - az mégsem volt egészen rendjén, hogy maga a reggeli sorakozónál talpig menetkészen, de harisnyában jelent meg az udvaron.

- Ezért legfeljebb nekem lehetne panaszom! - kiáltotta Puskin. - Ellopták a cipőmet! Este lefeküdtem, kitettem az ajtó elé, hogy tisztítsák ki és reggel nincs sehol!

A falak megrezdültek a nevetéstől. Még a különben kissé hallgatag és szomorú zongora-humorista, Dormand is hangosan kacagott. Csak akkor lett hirtelen csend, amikor belépett Tombeau káplár Puskin Mária Gottfried cipőjével a kezében.

- Hol van az a nősténynevű?... Itt van! Felveheti, maga mafla. Ha csakugyan ellopták volna, akkor megjárná! Maga szomorú hülye - tette még hozzá a káplár.

És odavágta a lába elé az elveszettnek hitt cipőt és távozott.

- Mondja, kérem - kérdezte Dormand - miért lépett maga a légióba?

- Nagy okom van rá - felelte szomorúan Puskin Mária Gottfried (sőt mint kiderült: Iván is.) - Sürgősen meg kell kapnom a becsületrendet.

Koppanás... Borck kiejtette a kefét, amellyel a bakkancsot tisztította.

*

- Érdekes - mondta mosolyogva Dormand - tisztára úgy hallottam, mintha azt mondta volna, hogy a becsületrendet akarja itt megkapni.

- Jól hallotta. Ha két hónapon belül nem kapom meg a *pour la meritét*, akkor főbelőhetem magam. Tizenhat millió frankot hagyott hátra egy nagybácsim négy rokonára. Az örökli a vagyont, aki hivatásának kitűnő teljesítéséért valamilyen kitüntetésben részesül. Ez a rokonunk ilyen álszenteskedő volt. Ha egyik családtagnak sem sikerül a kitüntetést megkapni, akkor jótékony egyesületek öröklik a vagyont. Az egyik rokonom, aki író, az Akadémia érmére pályázik. A másik vagyonos ember, annak az ügyvédje szaladgál, hogy valami kitüntetést kapjon. Mit csináljak én? Pályázzak a Nobel-díjra?

- Igen - szólt közbe Vernin - mondja, hogy maga írta az Anyegint, arra lehet valamiféle díjat kapni.

- De nem én írtam. Akire maga gondol, az egy másik Puskin volt. Itt egy kis szerencsével és rátermettséggel könnyen előfordulhat ellenségeskedés közben, hogy az ember kitünteteti magát és becsületrendet kap.

Hosszú hallgatás következett. Az emberek megérezték a komikum mögött lappangó, reménytelen, sivár tragikumot a soknevű Puskin esetéből.

Borck, a matróz, kezére húzott cipőjén megcsillogtatta az ablakon beszűrődő fényt, aztán tünődve bólogatott.

- Szívesen odaadnám a magamét. De nincs.

- Ha mi segítenénk a becsületrend megszerzésében - kérdezte Vernin - és így megörökölné a tizenhat milliót, mennyit adna nekünk belőle?

- A felét - ajánlotta mohón Puskin. - Nyolc milliót négyüknek.

Lassanként azután a lányosarcú Vernin tréfálkozásából kialakult a részvénytársasági gondolat. Vernin, Borck, Pugacsev és Dormand szövetkeztek Puskin ügyében. Négyen egy becsület-rendért.

- Azt hiszem, első sorban valami törvényes erejű okiratot kellene szerkeszteni a megállapodásról - mondta Pugacsev, aki ítéletvégrehajtó létére úgy érezte, hogy némi köze van a joghoz.

- Úgy van - helyeselt Borck, a matróz. - Elsősorban tehát fényesítsük ki alaposan a cipőinket és menjünk valahová, ahol megfelelő a környezet egy részvénytársaság megalapításához.

- Azt ajánlom ez esetben - mondta Dormand, - hogy találkozzunk egy óra múlva „A Négy Bölcs Halottmosó”-nál.

- Kitűnő! - helyeselte Borck, mit aki az említett helyen már többször alapított részvénytársaságot.

*

Alulírottak, a „Négy Bölcs Halottmosó” étteremben „Rendes Fiúk Tervkiviteli R. T.” néven társaságot alapítottak.

1. Elnökség: Vernin. Igazgatóság: Dormand. Végrehajtóbizottság: Pugacsev. Alaptőke: Puskin úr. (Puskin úr képviseli a Tervkiviteli r. t. tartalékalapjait is.)

2. A R. T. vagyona: Puskin úr 16 milliós ígérete. Ezek szerint a társaság, megalapítása napján 16 millió valószínű és 17 franknyi valóságos pénzösszeg felett rendelkezik.

3. A R. T. célja: visszajutni a kaszárnyába takarodó előtt, az alapító ünnepségen elfogyasztott nagymennyiségű szeszesitalok dacára.

4. Alapszabály: Ha Puskin úr két hónapon belül megkapja a becsületrendet, úgy nevezett 16 millió frankot kitevő örökségéből nyolc milliót szétoszt a részvénytársaság alulírottjai között, akik maradtak kiváló tisztelettel.

Az okmányt valamennyien aláírták.

- Hogy gondolod a kivitelt? - kérdezte Dormand, aki Verninnel szoros barátságot tartott fenn.

- Vizsgáljuk meg alaposan ezt a fogalmat, hogy: kitüntetés - fejtegette a csinos, rókaképű Vernin, akiről sohasem lehetett tudni, hogy komolyan érti-e, amit mond, vagy csak bolondítja a környezetét. Kitüntetést általában annak adnak, aki egymaga olyasmit cselekszik, hogy különben négy, öt, vagy sokkal több ember szükségeltetnék a teljesítményhez. Ha tehát valamennyien elvégzünk egy feladatot és utána sikerül azt a látszatot kelteni, mintha egyedül Puskin Mária Gottfried Iván tette volna, akkor a legegyszerűbb ténykedésünk is a becsület-rendet vonhatja maga után.

Hosszú vita indult meg a részvényesek között.

Puskin ezalatt az egyik szomszéd asztal alatt hevert, mert először életében ivott vizes pohárból pálinkát és ettől ideges lett, majd elszédült és azóta alszik.

- Szerintem - ajánlotta Dormand - adjunk húsz frankot a káplárnak, hogy legközelebb sivatagi járőrbe ötünket küldjön. Majd megokoljuk azzal, hogy jó barátok vagyunk, ezért kérünk közös beosztást. Azután In Sallah oázis környékén elfogunk valami banditavezért, vagy néhány rablót és úgy állítjuk be a dolgot, hogy Puskin egyedül tette.

- Azt hiszem, ez jó - bólintott Vernin. - Most pedig menjünk haza.

A teljesen berugott részvénytársaság jókedvűen tért vissza az erődbe és eszméletlen alaptőkéjüket a földön húzták maguk után hazáig.

3.

Az őrjárat elindult. Ahogy megbeszélték, sikerült elintézni a káplárral, hogy egyszerre kerüljenek járőrbe. Megszabott menetirányuk Urdal falu volt, visszafelé Azumbár vasúti góc érintésével.

Puskin ekkor már három hete állott kiképzés alatt.

Az őrjáratot Vernin vezette, aki már elérte az első rangfokozatot. Vernin két éve szolgált, igen jó minősítésű katona volt és népszerű is. A felettesei elismerték bátorságát, a legények szerették örökös tréfáit és valami titokzatos nimbusz is lehetett a személye körül, ami a légióban nem csekély előny: állítólag úr volt valamikor. Ezt suttogták róla. Itt a légióban megbarátkozott ezzel a szomorú Dormanddal, aki egy híres párisi mulatóban zongorahumorista volt. Sovány, előkelő alakja, finom, sápadt arca alkalmassá tette arra, hogy mint emigrált orosz gróf szerepeljen, de Dormand fáradt és közönyös volt ehhez. Története egysoros párisi dráma: agyonlőtte hűtlen szeretőjét és a börtön elől sikerült a légióba menekülnie.

- Azt hiszem - mondta Vernin - először induljunk egyenesen Azumbárnak és csak visszafelé érintsük Urdalt, hogy ne legyünk túlságosan fáradtak a rablókhoz.

- Elég, ha öten három gazembert elintézünk - mondta Pugacsev.

- Hogy érti ezt az ötöt? - kérdezte agresszíven Puskin. - Maga azt hiszi, hogy én is résztveszek abban, hogy becsületrendet kapjak? Én a nyolcmilliót adom és maguk szereznek egy becsületrendet. Ha én is résztveszek a megszerzésében, akkor a nyolcmillióból egy ötödrészt kapok.

- Micsoda ostobaság ez?! - kiáltotta Pugacsev, a hóhér, mélységes erkölcsi felháborodással.

- Miért?! - replikázott Puskin dühösen. - Ha egy akasztásnál a segédje is gyengélkedik, maga ingyen végzi el az ő munkáját is?!

Pugacsev nem felelt. Bizonytalan volt az ügyben.

- Puskinnak igaza van - mondta Vernin. - Magunk csinálunk mindent és ő Azumbarban marad a vállalkozás befejezéséig.

- Kérem, nem akarom megrövidíteni magukat, de nem dobálom ki a milliókat az ablakon.

- Különösen, amíg nem hozzák be őket az ajtón - dünnyögte Borck és csámpás lábain dühösen himbálódzott.

A kis járőr tempósan menetelt a forró Szaharában. Csak Puskinnal volt állandóan sok bajuk. Pedig a kiképzés sokat enyhített megrögzött civil mivoltán. De katonát az ő korában már nem faraghattak egy notórius kispolgárból. A puskát hol a csövénél, hol az agyánál fogta, hogy könnyebb legyen. A hátizsák a tarkójára csúszott és állandóan hörgött, hogy nem bírja a forróságot. Éjszaka állítólagos szarvasviperák miatt sikoltozott és állandóan előleget kért a másnapi vízadagjára, amit egy tömlővel felszerelt öszvér vitt utánuk és Vernin utasítására kellett beosztani. Sűrűn hangzottak el például ilyen párbeszédek:

- Követelem, hogy adjanak vizet, mert jegyzőkönyvet veszek fel és ha szomjan halok, önöket terheli a felelősség.

- A részvénytársaság mint őrjárat aláveti magát a hadsereg alapszabályainak.

- Ha megkapom azt a becsületrendet, én úgy itthagyom magukat a sivatagban... Becsületszavamra!...

...Azumbár előtt néhány kilométerrel már percenként közölte bajtársaival, hogy elmúlása küszöbön áll. Ezek aránylag férfias belenyugvással vették tudomásul a közelgő katasztrófát és dohányoztak.

A sivatagon túl már látszott az Atlasz-hegység nyúlványa. Ez volt az utolsó oázis a Szaharában: Azumbár. Egy állomásépület, egy kút és néhány vályogputri jelezte, hogy a helyiség vasúti góc. Minden hat hétben egy teljes fél óráig állt itt a Szahara vasút, de senki sem tudja, hogy miért. Zarzan, a berber házaló, aki a környékbeli helyőrségek katonáira rásózza rossz zsilettjeit és olcsó szipkáit, most nyájas ábrázattal vigyorog az érkezők felé.

- Nagyszerű whisky van a duáromban. Azt hiszem, a rumi katonák szeretik.

- Megvesszük tőled a whiskyt, Zarzan - mondta Vernin. - Szükség lesz rá, mert a «Szép Hopkins»-hoz jöttünk, ha ugyan itt van.

- Véletlenül itt van, uram. Az esti vonattal visszaérkezik Gondarból a vasúti vendéglős, azt akarja megverni.

Megvették hát a whiskyt és felkeresték a Szép Hopkins nevezetű egyént, állandó tartózkodási helyén, két sínpár között, egy nagyon öreg kecske társaságában.

Hogy miért nevezték ezt a Hopkinsot Szép-nek, ezt senki sem tudja, Hopkinsra minden más jelző jobban illett volna. Lapos, ragyás arca közepén tömpe, vörös orra egyenesen torz volt. Európai létére a vadember minden jellegzetességét egyesítette magában. Nomád életet élt, cserekereskedést folytatott és végül valóban vad volt, mert ha megharagították, habozás nélkül ütött és ha ütött, az általában huzamosabb ideig megmaradt nyomaiban az inzultált egyén testi és lelki világában. Foglalkozására nézve azt tartották róla, hogy kizárólag alkoholista. Az alkoholhoz is cserekereskedelem útján jutott. Ahol ittak, ott a Szép Hopkins megjelent és az alkoholért cserébe nem vert meg senkit.

Majdnem két méter magas, egész sovány, szélesszájú, albinószerűen világosszőke, vizenyős-szemű és hatalmas csontozatú ember volt ez a Szép Hopkins. Szakadt ruhája egy madárijesztő igényét sem elégítette volna ki. Pillanatnyilag ott ült a sínek közt és egész jó állapotban lévő cipőjét nézte a jobb lábán. A másik lába csupasz volt, mert a bal cipőjét még két év előtt a festői Cape-Townban hagyta egy liter kitűnő rizspálinka ellenében. Most türelmesen várt a sínen üldögélve, hogy megverje az esti vonattal érkező vendéglőst, akinek eladta a csendőrjárőr celofántokkal ellátott katonai térképét egy pár csirkéért. Az egyik csirke azóta kimúlt és a Szép Hopkins szerint a vendéglős megetette valami különös növényi maszlaggal a baromfit, hogy ez élénknek lássék az adás-vétel pillanatában, mint bizonyos versenyparipák, amelyeket futam előtt «feldoppingoltak». Ilyenkor a gyepen úgynevezett «óvás» történik és az eredményt a zsüri megsemmisíti. Ugyanilyen óvásra és megsemmisítésre készült a Szép Hopkins is és e célból magával hozta egy húsdaráló fémvázát, hogy jogos felháborodásának kellő nyomatékot adjon.

Örök rejtély, hogy Vernin, aki állítólag nyugalmazott katonatiszt volt, mivel férkőzött a vadember szivéhez, amely általános felfogás szerint a szónak ebben a jelképes értelmében nem is létezett. Tény az, hogy a Szép Hopkins a maga módján szerette Vernint.

- Halló, Hopkins! Vettünk egy üveg whiskyt. Megihatod velünk.

- Az nagyon jó lesz...

- Nálad akarok megpihenni - mondta Vernin. - Üzletről is szó lehet.

- Én ezeket az alakokat nem ismerem - felelte és némi utálattal nézte a katonákat. - Kétes pofák.

Borck, a matróz összevonta sűrű, ősz szemöldökét:

- Ön nem valami finom ember - mondta és egy igen hosszút köpött a pipája mellől. - Az is lehet, hogy megütöm, ha így folytatja.

A Szép Hopkins Verninhez fordult:

- Ez a gorillaképű, ez eljöhet hozzám. Elég rendes fiúnak látszik.

- Ha csak ilyesmitől függ - mondta könnyedén Pugacsev, az ítéletvégrehajtó - tőlem is kaphat egy-két pofont...

Vernin rálépett a húsdarálóra, amit a Szép Hopkins fegyverül használt és máris hozzávágott volna Pugacsevhez és közéjük állt:

- Ha ostoba vagy, Hopkins és nem elég biztosíték neked az, hogy ezek az alakok a barátaim, akkor fütyülök rád és itthagyunk.

- Hát jó - mondta a vadember szelídebben - neked se kell mindjárt a hatodik emeleten lenni. Nem sértettem meg a barátaidat. Csak azt mondtam, hogy nekem nem tetszenek. Egyiknek se vagyok a menyasszonya, hogy ezért dühös legyen. A «Második Osztályba» menjünk?

- Igen. Ezek az emberek megőrzik a titkot. Én jótállok értük.

- Miféle hely az a «Második Osztály»? - kérdezte Dormand.

- Hopkins öröklakása - felelte titokzatosan Vernin.

- Ez hülye... - szólt Puskin Mária Gottfried, aki eddig szótlanul betegeskedett valahol a háttérben.

- A Szép Hopkinsra azért van szükségünk - szólt Vernin - mert nála fog elrejtőzni Puskin úr, amíg mi elintézünk néhány rablót In Sallah környékén. Ezért be kell vennünk őt a részvénytársaságba, mondjuk Felügyelőbizottságnak.

- Azt csinálnak a részükkel, amit akarnak - mondta Puskin. - Az alaptőke felemelése azonban lehetetlen, mert az én kisebbségi indítványom alapján elvetjük.

- Szerintem - mondta Borck, a matróz - mivel Puskin Mária Gottfried az alaptőke, neki kell megtoldani a mi nyolc milliónkat a Szép Hopkins részével. Az én két millióm nem bír el semmiféle ujabb terhet.

Borck, a matróz nagyon ideges volt. Úgy látszik, a tengereken, vagy a kikötők sikátoraiban eddig még ritkán történt meg vele, hogy két millió frank nélkül kényszerült bitangolni.

Közben elérték a hegyet és egy ösvényen haladtak, amely nem messze a vasúttól kígyózott, beláthatatlan messzeségbe az Atlaszon keresztül. Itt már néhány pálma változatosabbá tette a tájat és a vadi Mellach aránylag széles időszaki folyója is a közelben rohant le a hegyről, sellőről-sellőre bukva, nagy harsogással. Ahol az ösvény egy szép ívben áthajló vasúti híd mellett szakadékhoz ért, Szép Hopkins és Jozefin, a gőgös, élemedett kecske, a sűrű növényzet között leereszkedtek a völgybe. A katonák követték őket. Ahogy mind bejjebb értek, egyre sűrűbb félhomály fogta körül a kis csoportot, mert a szakadék két oldalát alagútszerűen zárta el a buja növényzet. Lent nem messze a vasúti hídtól megpillantották a Szép Hopkins «öröklakását». Remek! Szinte repkényszerűen behálózva kúszónövényekkel egy vasúti kocsi állt a szakadék falához támaszkodva. Hatalmas tábla függött rajta:

NŐI SZAKASZ
MAROKKO - AZUMBÁR - BRIMIDAD
II. OSZTÁLY

- Itt vagyunk - mondta Vernin ámuló bajtársainak, a beavatott ember fölényével.

A vasúti kupé egyik oldala valami hatalmas ütés következtében kissé összetört, de különben egész jó állapotban volt. Itt lakott Szép Hopkins és ezt a rejtekhelyet csak igen kevesen ismerték. A szakadék felső peremén elfedte az egymáshoz hajló dús növényzet és a szakadék mélyén sohasem járt vándor ember.

- Hogy jutott ehhez a «női szakaszhoz»? - kérdezte Borck.

- Loptam - felelte egykedvűen. - Furcsa eset volt. El Goleánál leszállították az utasokat és ott élelmezték őket a pályaudvaron. A vonat üresen folytatta útját. Illetve az egyetlen utas én voltam a tetőn. Azumbár előtt, itt a vasúti hídon sokáig álltunk a szemafornál. Sötét éjszaka volt és én lekapcsoltam ezt a kocsit, mert gondoltam, jobb, ha az ember a sajátjában lakik. A vonat továbbment és a második osztály ittmaradt, a szakadék fölött. Néhány nagy sziklát gurítottam eléje és egy ismerős mozdonyvezető húsz frankért lökött egyet rajta a lokomotívval. A fülke kisiklott a kövekről és lezuhant ide. Azután elhívtam egy régi barátomat, aki tuareg rablóvezér és negyven emberével feltámasztottuk a II. Osztályt. Ez az én háztulajdonom története.

Lehetséges, hogy a vasúttársaság ráakadt a lezuhant kocsi nyomára, de nem szorgalmazta, hogy horribilis költség árán ismét birtokába jusson a törött vagonnak.

A II. Osztály elég lakályos helyiség volt. Kopott bőrrel bevont ülések álltak kétoldalt, szép sorjában az ablakok mentén, éppúgy, mint valamikor, a régi jó időkben, amikor még ez a «női szakasz» vagontársaival egy sorban vágtatott az Atlaszon keresztül, bele a Szaharába. Most a Szép Hopkins nomád életének nyomai, állatbőrök, szerszámok és horpadt bádogedények hevertek mindenfelé. Vernin előszedte a whiskyt és a Szép Hopkins is odaállított egy üveg pálinkát a maga nevében, mert jól tudta, mi illik. Elhelyezkedtek egymással szemben az üléseken, mintha a vonat indulását várnák és kezdődött az ivás.

- Hát miről van szó? - érdeklődött a vonattulajdonos.

- Előbb igyunk - javasolta Borck.

- Pardon - szólt most Puskin Mária - először cseréljen helyet velem. Mert állandóan úgy érzem, hogy mögöttem van a menetirány. És ettől szédülök.

A matróz morgott valamit arról, hogy a menetirányt nem kell összetéveszteni a pálinkával, de azért helyet cserélt.

- Ide hallgass Hopkins! - mondta Vernin. - Mi elmegyünk In Sallahba, hogy néhány rablót fogjunk Manzur hordájából.

- Minek nektek rabló? Tán veszik valahol őket?

- Igen, ez az alak pénzt szerez rá - mondta Borck. - Hé, ne igyon! Most nem fogjuk hazáig cipelni, mert a Lafayette-erőd több mint száz kilométer ide!

- Ahogy itt megnéz bennünket - szólt az ítéletvégrehajtó - mi öten egy részvénytársaságot alkotunk. Ez a katona itt tulajdonképpen Puskin Mária, aki tizenhat millió frankot ér. Hogy a pénzhez hozzájussunk, szükséges lenne őt itthagyni magánál.

A Szép Hopkins megértően bólogatott:

- Értem. Maguk négyen elrabolták ezt az idegbeteg, öreg nőt és katonaruhát adtak rá. Most azt akarják, hogy tartsam itt, amíg a váltságdíj megjön. Rendben van.

Puskin Mária Gottfried konsternáltan talpraugrott:

- Ezt egyszer és mindenkorra kikérem magamnak! Vegye tudomásul, hogy...

- Nyughasson, nagysád! - figyelmeztette a vadember Puskint.

- Csendet kérek! - kiáltotta Vernin. - Puskin Mária a részvénytársaság alaptőkéje, azonfelül katona.

Puskin Mária Gottfried már sűrűn csuklott, sőt olykor sírt is egy kissé, mire a házigazda végre megértette, hogy miről van szó. Rövid tétovázás után bólintott:

- A pasas itt maradhat, de én veletek megyek. Ha minden sikerül, én is kapok a pénzből.

- Ez esetben fel kell emelni az alaptőkét - mondta az ítéletvégrehajtó, jogi aggályoktól gondterhelt hangon.

- A... az alaptőke... - dünnyögte Puskin - én vagyok... Nincs emelés... énekeljünk!

- Ha nincs emelés, akkor én majd jól fejbeütöm magát - ajánlotta Szép Hopkins, de megelőzte tervében a whisky, amely előbb ütötte meg Puskin Mária Gottfried koponyáját, még pedig belülről, elannyira, hogy az alaptőke képviselője egy szelíd hanyatlással a bőrrel bevont padról a földre csúszott.

- Puskinnak muszáj beleegyezni! - mondta Dormand.

- A közgyűlés határoz! - hirdette harsányan Pugacsev, aki úgy érezte, hogy mint ítéletvégrehajtó ő a legalkalmasabb ünnepélyes és hivatalos funkciókhoz. - A határozat szerint az alaptőkét felemeljük!

- Rendben van - mondta Vernin. - Most pedig helyezzük el a földről egy ülésre Puskin Mária Gottfriedet.

Ezekután a közgyűlés kezénél és lábánál fogva felemelte az alaptőkét. Az alaptőke halkan hortyogott.

4.

Másnap reggel elindultak In Sallah oázis felé. Puskin Mária Gottfriedet, valamint a koros Jozefin nevezetű kecskét hátrahagyták a II. Osztályban.

Fele úton sem voltak, amikor a sivatagi kútnál egy csendőrőrmesterre bukkantak halálosan kimerült állapotban. Mellette haldokolva egy szpáhi kapitány feküdt a porban. A kapitányt fejlövés érte.

- Sergeant! - kérdezte döbbenten Vernin - mi történt itt?

- Itt semmi... - felelte elhalóan az őrmester. - El Haburban rabló berberek garázdálkodtak... Rajtaütöttek egy szakasz szpáhin... Lemészárolták őket... a kapitány... nem messze az oázistól, fejlövéssel feküdt a porban... és idáig hurcoltam... A vizünk elfogyott közben... Én is... beteg vagyok.

- Miféle bosszúból történt ez a támadás? - kérdezte Dormand.

- Mansur berberei megtámadták a Lafayette-erődöt. A maroknyi legénység véres fejjel visszaverte az ötszáz embert. Ezek bosszúból rázúdultak El Haburra...

Tehát amíg ők távolt voltak, azalatt támadás történt a Lafayette-erőd ellen! Az őrmester halálosan kimerült és lázas volt. Az égő Szaharában egy teljes napon át cipelte a kapitányt. Emberfeletti volt! Most, hogy a katonák megérkeztek, végre hanyatdőlt és elaludt.

Délután az őrmestert erősen elővette a hidegrázás. A kapitány pedig szép csendesen meghalt. A részvénytársaság tagjai és Szép Hopkins, a Felügyelőbizottság, szomorúan ültek a barátságtalan sivatagban. A mélysötét afrikai ég ragyogó csillagfényei besugározták a Szahara végtelenbe nyúló halványsárga homokhullámait.

- Ez most nem sikerült - szomorkodott Pugacsev. - Hiába megyünk az oázisba, mert ott nincsenek rablók. És ha lennének, akkor is maradni kell a beteg arab őrmester és a halott kapitány miatt.

Hallgattak. Vernin csak most jött közéjük, eddig a csendőrőrmestert ápolta, akinek egy erős kininadag pillanatnyilag leverte a lázát.

- Uraim! - mondta csillogó szemmel, de különben vidám, rókaszerű arca szokatlanul szomorú volt. - Megvan a becsületrend! Csak érte kell nyúlni.

- Én is láttam a kapitány zubbonyán - bólintott a Szép Hopkins.

- Nem arra gondolok. Megvan Puskin Mária Gottfried külön becsületrendje! Az őrmester most elmondta, hogy ez a szegény kapitány, akit Jean Percivalnek hívtak, El Goleába készült a szpáhikkal. Holnapután odaérkezik Darincourt altábornagy, aki az őszi nagy offenzívát irányítja a tuareg felkelők ellen. A csendőr megkért, hogy menjen egyikünk El Goleába és jelentse az érkező Darincourt őexcellenciájának az esetet, nehogy hiába várakozzék Percival kapitányra. Mert a kapitány sürgönyözött Darincourtnak, hogy El Goleában a vasútnál lesz. Útközben azonban megölték.

- No és? Mit csináljunk mi ebben az ügyben egy tábornokkal?

- Ellopjuk a nála lévő írásokat. Azután megjelenik Puskin Mária Gottfried, aki ráakadt az okmányokra. Ezért nemcsak becsületrendet kap, hanem talán márkinak is kinevezik, vagy marsallnak!...

- Akkor nekünk magasabb osztalék jár... - tünődött Borck, a matróz. - Két millió úgyis elég kevés.

- Ha mi elraboljuk a táskát - mondta Dormand - és véletlenül rosszul üt ki az ügy, akkor valamennyiünket kivégeznek.

- Velem szemben ez a sors legcsúfabb iróniája lenne - szólt Pugacsev, a titkár.

- Én azt mondom - vélte Szép Hopkins, - hogy nincsen üzlet kockázat nélkül. Ha pedig sokat kereshetünk és nem kockáztatunk többet, mint az életünket, akkor igazán nincs mit gondolkozni.

A vacsora ételszagú párái lassan szétterjedtek a sivatag éjszakai légáramlásában és rövidesen megjelent néhány hiéna sanda lopakodással. Olykor rekedt, bántó, különösen gonosz kacagással belerikoltottak az éjszakai csendbe.

- A részleteket hajnalban megbeszéljük - mondta Vernin - Most temessük el Percival kapitányt és térjünk mi is nyugovóra.

Éjfél után valamennyien aludtak.

5.

Másnap megjelent a kútnál sergeant Gouron, aki a Lafayette-erődből jött egy tevés őrjárattal. Az arab csendőrőrmester éppen láztalan volt, de még mindig képtelen volt megmozdulni.

- Maguk itt nagy veszélyben voltak. A csirkefogók kis csapatokban portyázzák a környéket - mondta Gouron, miután apróra megvizsgált mindent. - Ez a jómadár hogy kerül ide?

A Szép Hopkins (mert ő volt a «Jómadár») alázatosan megemelte a kalapját és elővette a húsdarálót.

- Maga ne packázzon velem, mert jól fejbeütöm - mondta csendesen.

- Őrmester úr - jelentette Vernin - a szép Hopkins vezetett bennünket a sebesültek nyomára és kész volt arra is, hogy együtt harcoljon velünk szükség esetén.

Az őrmester dörmögött valamit, de azután mégis figyelmen kivül hagyta a roppant kézben szeliden rengő húsdarálót.

- Hol az ötödik ember?! - kérdezte Vernint. - Hazudni nem lehetett neki, mert az arab csendőr jól látta, hogy csak négy katona, meg egy civil érkezett.

- Puskin közlegényt utóvédnek hagytuk Azumbárban, amikor értesültünk a támadásról - felelte merészen Vernin.

- Igaz - mondta Szép Hopkins. - Őnagysága az én házamban maradt, Jozefin nevű háziállatom társaságában.

Gouron őrmester arcán mefisztói ráncok futottak össze:

- Szóval otthagyták ezt a megrögzött, visszaeső, kóros civilt, hogy támadás esetén Azumbár ne legyen védtelen? Ott maradt Mária, hogy mégis csak kéznél legyen egy férfi baj esetén...? Hm... No rendben van... Ez szép.

Ezután meghallgatta a csendőrőrmester jelentését Darincourt altábornagy érkezéséről, a halott kapitány küldetéséről és mert közben az őrjárat megitatta az állatokat és teletöltötte a víztömlőket, parancsot adott, hogy induljanak, majd Verninhez fordult:

- Maga elmegy negyvenegy kilóméternyire nyugat felé a Bu Zenib erődbe, jelenti a kapitány halálát és kéri, intézkedjenek Darincourt altábornagy fogadásáról. Az a szőke csirkefogó (a szomorú, finom Dormand volt Gouron szótárában «szőke csirkefogó» megjelöléssel lefordítva a légionárius nyelvre) El Goleába megy és jelenti őexellenciájának, hogy mi történt. Ez az úri hülye ápolja az őrmestert, amíg egy egészségügyi osztag jön.

Az «úri hülye» Pugacsev, a hóhér volt, aki szalmaszínű, szőke, tömött bajuszát illatos zsírral kente, és ezért Gouron őrmesternél örökre kegyvesztett lett.

- Egy szót, őrmester úr - mondta Vernin a nyeregben ülő őrmesternek. - Sokan estek áldozatul a bajtársak közül?

- Tizennégyen - mondta az őrmester. - Szavamra, a csirkefogók csodálatosan verekedtek! Nagy nap volt a légió történetében! A kormányzó úr üdvözlő táviratot küldött Marokkóból és közölte, hogy a helyőrség minden katonája megkapja a becsületrendet!

A járőr négy tagjának tátva maradt a szája. A Szép Hopkins úgy összerezzent, hogy a húsdaráló kishiján leesett a fejéről. Mert ott viselte, a kalapja alatt.

- Csak... azok kapják... akik ott voltak a harcnál?... - kérdezte hebegve Pugacsev.

- Az őrjárat is megkapja a becsületrendet - felelte Gouron. - Külön vállalkozás volt, hogy az útiránytól eltértek és ezen a veszélyes helyen kitartottak a haldokló kapitány mellett. Azt akarom, hogy mindenki megkapja a kitüntetést. Nagy dolgot csináltak a Lafayette-erőd emberei!

A tevék egy torokhangú kiáltásra elülső, majd hátsó patáikra emelkedtek és a célhoz ért részvénytársaság legszívesebben táncra perdült volna az örömtől, Puskin Mária hozzájut a becsületrendhez és így az örökséghez!

Dormand, mintha kétfelé vonuló futamot zongorázna, rezgő ujjakkal széttárta a karjait:

- Mindenki megkapja a becsületrendet?!

- Mindenki! - kiáltott búcsút intve az őrmester - kivéve azt a pimasz Puskin Mária Gottfriedet, azt a lógós, csibész utóvédet, a mindenségit neki, egyedül az nem kapja meg!

Az őrmester elnyargalt és a részvénytársaság tagjai elernyedtek, mint egy bábszinházi figura, ha hirtelen eleresztik felettük a zsinórt.

Ezekben egy világ omlott össze.

*

Gouron őrmester nagyon csodálkozott volna, ha látja, hogy a járőr miképen hajtja végre a parancsát. Vernin nem indult Bu Zenib felé és Dormandnak esze ágában sem volt El Goleába menni. Ehelyett elhitették az őrmesterrel, hogy amennyiben teljesen csupaszon a kút mellé fekszik és hagyja, hogy alaposan ledörzsöljék hideg vízzel, azután pokrócokba csavarva néhány órán át izzad, akkor igen hamar lábraáll. A csendőr arab volt és ez a nép hiszékeny, tehát alávetette magát a Szaharában egy gyógymódnak, amelyet Dormand néhány év előtt a németországi Lahman-szanatóriumban figyelt meg, ahol mint zongorást alkalmazták a gyógyteremben, uzsonna-hangversenyhez. Alaposan lelocsolta az őrmestert és Pugacsev, a hóhér, aki úgy érezte, hogy anatómiai szaktudása elhivatottá teszi az ilyen működéshez, lapos, nagy kezeivel megmasszírozta a csendőrt. A betegnek igen jólesett a gyógymód, különösen, mivel sejtelme sem volt arról, hogy közben ellopják a ruháját. Ha ezt tudja, talán még jobban izzad, a pokrócokba csavarva.

- Köszönöm - szólt bágyadtan Pugacsevhez. - Ön képes arra, hogy kellemesen és mégis erőteljes módon szorítsa meg az izmokat. Ritka adottság. Valószínűleg foglalkozott már betegek gyógyításával.

- Előfordult már, hogy egy-két szerencsétlent rámbíztak.

- Ezek hálásak lehettek önnek...

- Nem említették. De az bizonyos, hogy aki a kezem alól kikerült, az még nem panaszkodott rám.

...Közben Dormand, Vernin, Borck és a Szép Hopkins már messze járt. És délután, amikor megjelent egy kétkerekű kordé néhány egészségügyi katonával, hogy magukkal vigyék a csendőrőrmestert, ez mélyen és jóízűen aludt. A Lahman-kúra használt neki. Így lesz egy galád furfangból istenáldása, bizonyára csak olyankor, ha különben jószándékú emberek követik el valamilyen okból a csalást, mint ez esetben.

Hogy az eszméletre ébredő őrmester hogyan számolt el a ruhájával, azt senki sem tudja, de nem is törődtek ilyen részletkérdésekkel. Pugacsev, a hóhér, követte társait El Golea felé, mert mindannyian oda igyekeztek, holott Gouron őrmester nem oda irányította őket.

Amikor beértek El Goleába, kezdődött a nagy játék.

A Szép Hopkins magára öltötte a csendőrőrmester ruháját és az elszánt katonák arra is rávették szuronyt szegezve, hogy azonnal távolítsa el a derékszijja mellé tűzött húsdarálót.

A vonat érkezéséig pontosan négy óra ideje volt a részvénytársaságnak, tehát beültek a vasúti étterembe. Értsünk alatta egy rozzant, piszkos kalyibát a postahivatal vályogputrija mellett.

- Hol van Dormand? - kérdezte Pugacsev.

- Nyomban megérkezik - felelte Vernin. - Addig elmondom nektek részletesen a tervet. Aki túlkockázatosnak találja, az még mindég visszaléphet.

- Marhaság - mondta a Szép Hopkins. - Ellopunk egy altábornagyot és mindenféle írásokat. No és? Loptam én már vasútat is.

- Dormanddal már megbeszéltem, ő vállalta a terv legveszélyesebb részét.

Az arab pincér bort állított eléjük. Nem volt abban semmi feltűnő, hogy egy csendőrőrmester és néhány légionárius együtt iszogatnak.

- Hát halljuk - mondta Borck és pipára gyujtott. - De azt előre megmondom, hogy én a két milliómból nem engedek egy frankot sem.

- A tábornok bizonyára katonai iratokkal érkezik a vezérkarhoz. Csak egy különös módon, egészen vakmerő csellel lehet megkísérelni, hogy ellopjuk az okmányokat.

Vernin szokatlanul komoly volt és a többiek is érezték, hogy most már nem babszembe megy a játék...

- Véletlen, hogy egy nagyszerű szélhámossághoz megvan a kellő tapasztalatom, mert a fogást, amit alkalmazunk, a saját életemből ismerem - mondta nagybúsan Vernin. - Akkor ismerkedtünk meg a Szép Hopkinsszal is. Két napig a vonat valamennyi utasát fogva tartották. Vallattak, kutattak és Hopkins hozott ennivalót, cigarettát, meg egyebet. Vőlegény voltam... Ragyogó katonai pályafutás előtt álltam. Tison ezredes elé utaztam, akit itt kellett megvárnom az állomáson. Az ezredes átutazott Marokkó felé. Egy fontos leírást bíztak rám, hogy átadjam az ezredesnek. Tisont útközben elkábították és valaki más jelent meg az ő ruhájában. Én nem ismertem személyesen az ezredest... És átadtam a táskát egy kémnek... Eszem ágába sem jutott, hogy igazoltassam, mert valahonnan elősietett egy vasútiruhás ember állomásfőnöki uniformisban és hosszan kezetrázott a kémmel, mosolyogva beszélgettek néhány szót. Ez volt a zseniálisan aljas! Egy idevaló, hivatalos személy látszatával elterelni a gyanu lehetőségét. Utóbb kiderült, hogy az állomásfőnök is a cinkosa volt. Mindenkit leszállítottak a következő állomáson. Engem autón odavittek. Hiába. Az alezredesnek nyoma veszett. Két napon át ott tartották az utasokat. Minden fülkét, minden zsebet, minden podgyászt széttártak. Az írás nem lett meg.

- De hiszen ebben az ügyben maga nem lehetett a terhelt - mondta Pugacsev.

- Nem is vádoltak hűtlenséggel, hanem kötelességmulasztással. Az is lehet, hogy felmentettek volna... De úgy adódott, hogy egy igen kemény, puritán tiszt szakvéleményétől függött az ítélet. Ez a kemény ember azt mondta, hogy a katona nem tévedhet.

- Ha egyszer ott volt az állomásfőnök a csaló mellett - dörmögte Borck, a matróz - akkor igazán joggal hihette, hogy az ezredes idevalósi.

- Ezzel védekeztem. De a tiszt, akinek a véleménye döntő volt, azt mondta, hogy ha ellenséges állásoknál fakoronákat látunk, ott könnyen lehet a törzsek helyett egy ütegállás elmaszkírozva. Tehát egy kézenfekvő látszatért az óvatosságot elmulasztani, ez feltétlenül kötelességmulasztás. Csak jelképesen ítéltek el, de nyugdíjaztak nyomban és a szép házassági terv is

kútbaesett. Így tanultam meg egy ügyes fortélyt. A szélhámost takarni kell, mint egy üteget. Állomásfőnökünk nincs, de jó lesz a csendőr is...

Ebben a pillanatban azonban véget ért az idill, mert valaki belépett és úgy érezték néhány másodpercig, hogy a meleg felolvasztotta az agyukat. Egy csinos fiatal kapitány állt előttük.

Ez a kapitány Dormand volt, a zongorahumorista, aki valamikor egy hidegvízgyógyintézetben működött az uzsonnázó ápoltak szórakoztatására...

6.

Darincourt altábornagy és leánya, a tündéri szép, de mindig szomorú Susanne ösztönszerűen felemelkedett, amikor a vonat zökkenve, csattogva a keresztsinpárokon rohant át sorozatosan. A tábornok felvette az aktatáskáját.

- Lehet, hogy azóta tán megrohanták Golea oázist is.

- Micsoda szörnyűség! Remélem, megbüntették a gazembereket?

- Majd megtudom Percival kapitánytól, aki a vasútnál vár.

- Ismered ezt a kapitányt?

- Nem, de már hallottam róla... Régi szaharai tiszt... Nézd! Ott áll és a pályaudvari csendőrrel beszélget...

Az altábornagy frissen leugrott a vonatról, segített Susanne-nak. A kapitány mosolyogva veregeti a csendőr vállát és siet jelentkezni.

- Louis Percival kapitány, excellenciád szolgálatára.

Az altábornagy kezet rázott:

- Hát mi van, mon vieux?...

- Kocsival vagyok, excellenciás uram... Szörnyű disznóság történt, amint már bizonyára értesült. A gazemberek, sajnos, elmenekültek, de lehet, hogy a környéken portyáznak. Legokosabb, ha megszáll excellenciád az Abudil erődben.

- Nagyon helyes...

- Az őrmester is velünk jön. Huszonöt kilóméter az út. Estére ott vagyunk. Egy könnyű kocsit szereztem, jó lóval.

- Hát akkor előre!

...A homokfutó vidáman trappolt a sivatagban. Mögötte tevén ügetett a csendőr. Az altábornagy élvezettel nézett szét a jó öreg Szaharában, ami olyan nagy mumus annak, akit nem szeret és olyan nagyon hozzátartozik az öreg gyarmati katonához.

Vagy másfél órája haladtak, amikor a csendőr hirtelen nagyot kiáltott:

- Hej! Megállni!... Azonnal kiesik a kerék!

Az egyik küllő csakugyan igen lazán forgott és amikor megvizsgálták, kiderült, hogy néhány szög hiányzik a tengelyből. Ezek a szögek a csendőrőrmester ruhájába bújt Hopkins zsebében voltak.

- Nincs más hátra - mondta a kapitány - mint letáborozni itt, amíg az őrmester visszamegy El Goleába másik kocsiért.

- Nagyon jó! - örvendezett Susanne. - Legalább elmondhatom, hogy táboroztam a Szaharában.

- Erre a környékre nem merészkednek a rablók. Túlságosan nagy kockázat volna.

A rokonszenves, jómodorú kapitány elsőrangúan szórakoztatta Susannet.

Később kávét főztek, konyakot ittak hozzá, az altábornagy még énekelt is és a kapitány sajnálta, hogy nem zongorázhat. Azután bealkonyodott lassan, de az őrmester nem jött...

Közben Susanne elaludt, utána az altábornagy is elszundított. Mire felébredt, eltűnt a kapitány...

És eltünt az irattáska is!

...A hajnali sivatagban Azumbár felé sietett a részvénytársaság. Halálosan kimerült állapotban voltak. Porosak, szakadtak, bágyadtak...

- Most mi a teendő? - kérdezte Borck.

- Elmegyünk Puskin Mária Gottfriedért, odaadjuk neki az aktatáskát, azután véresre verjük, hogy kellőképpen megtépázott állapotban vigye el a táskát az altábornagynak. Ez jó, nem?

- Akár jó, akár nem - mondta a Szép Hopkins - az a fráter megérdemel néhány pofont. Ezt a részét az ügynek nyugodt lélekkel rámbízhatjátok.

- Hol van Vernin és Dormand a táskával? - kérdezte Borck.

- Mögöttünk jönnek. Halló!... Halló!

A sivatag szegélyén gyér fűszálak búslakodtak és a hajnali lehűlésben a dér lerakódás fehér lett rajtuk.

- Halló... - kiáltotta most egy bágyadt hang és Dormand érkezett lassan, bandukolva, a bokáig érő porban. - Hol van Vernin?

- Veled maradt mögöttünk.

A nap már ébredt. Hűvös sugarai ibolya és bíbor színű viszfények mögül terültek szét, a sárga porhalmokon. A reggeli fuvallat átlátszó homoktölcsért pörgetett sebesen a láthatár felé.

Hol van Vernin?... Keresték a nyomát. Messze, vagy két órányira, végre rátaláltak egy magányos bakkancs lenyomatára. Azt is megállapíthatták, hogy az illető tevére ült és elnyargalt keleti irányba. Csak Vernin lehetett! Ezen a helyen valaki várta tevével.

- Uraim! - mondta Pugacsev - és úgy állt ott a hajnalban, szigorú, határozott pózban, mint egy főügyész, aki parancsot ad a delikvens elővezetésére. - Uraim! ezennel megállapítom, hogy Vernin, aki ma este elmondta nekünk megindító élettörténetét, hitvány fráter, mert kétségtelen, hogy kirabolt bennünket!

- Ilyesmi még sohasem fordult velem elő... - dünnyögte a Szép Hopkins. Borck, a matróz, idegesen rágta a pipáját és tanácstalanul körülnézett. Dormand nem szólt. Egyedül ő volt szoros barátságban Verninnel. Bizonyára neki fájt a legjobban.

- Sajnos - jegyezte meg a zongorista - ezért a lopásért senki sem kap becsületrendet.

- Visszautasítom a léhaságát! - kiáltotta idegesen Pugacsev - ez akasztófahumor. Kérem! Nekünk most össze kell tartani és valamit elhatározni...

- Nézze, sintér úr - vágott közbe a szép Hopkins - maga ne szavaljon folyton, mert akkor én jól fejbeütöm.

Nagy búsan elindultak, hogy mindenképpen szerencsétlen vállalkozásuk után hazaérjenek a Lafayette erődbe. Előbb azonban kíméletesen értesíteni kell Puskint.

- Szegény... - mondta Pugacsev - lehet, hogy megüti a guta.

- Én már ezt sem remélem... - dünnyögte Borck és mint egy négytagú vert hadsereg, búsan poroszkáltak a sivatagban...

7.

...Hajnalodott. A goleai pályaudvarra visszatért két utas. A daliás, hatalmas, vidám altábornagy helyett, egy megtört öreg katona tért vissza a leányára támaszkodva.

- Azt hiszed... hogy olyan fontosságot tulajdonítanak majd az ügynek?... - kérdezte Susanne minden meggyőződés nélkül, mert jól tudta, hogy a táska féltett katonai titkokat tartalmazott.

- Az induló offenzíva felvonulási tervének a másolata volt benne... - felelte színtelen hangon az altábornagy. Az állomáselőljáró készségesen rendelkezésükre állt. Feljegyezte a táviratot: „egy álruhás kapitány és cinkostársa, aki csendőrőrmesternek öltözött, elrabolták Darincourt altábornagy irattáskáját, igen fontos katonai okmányokkal."

A vasutas azonnal elsietett a távíróhoz.

...A porszagú, vedlett falu vendéglői szobában, csendben ültek egymással szemben: apa és leánya. Susanne nem talált vigasztaló szót.

- Nem tehetsz róla... Ez olyan megtévesztő volt... - mondta meggyőződés nélkül.

- Igen, igen... Most... azért mégis írni fogok. Te pihenj le addig.

Papírt tett maga elé és elővette a töltőtollát.

- Mit írsz?

- A lemondásomat.

- Most... azonnal?

- Igen. Most. Azonnal.

Susanne nem felelt. Kétségbeesetten ült és nézte az apját, aki görnyedt háttal, ősz fejjel, magas homlokát mélyen lehajtva a papír fölött, egyforma kézmozgással rótta a betűket és...

És kopogtak az ajtón. Mielőtt még bárki is felelt volna, egy szakadt ruhájú légionárius férfi lépett a szobába.

- André Vernin, az első század, huszas peloton kilences számú közlegénye jelentkezik, mon general!

Olyan csend volt és úgy néztek erre a komor, megviselt talpig poros katonára, mintha kísértet lépett volna be. A lány hangtalan szájmozgással ezt mondta: „André..."

- Maga... - mondta az altábornagy és vontatottan felemelkedett, azután két öklére támaszkodva, előredőlt az asztal felett, merev, kutató pillantással, - maga... André...

Egy rekedtségi roham elnyelte, amit még mondani akart.

- Én vagyok, mon general.

- Mit kíván?

- Hallottam a hírt, hogy ezen az állomáson önnek is ellopták az irattáskáját, altábornagy úr.

- Megtévesztettek...

- Egy kitűnő tiszt azt mondotta a bírói székből: hogy egy katona nem tévedhet!

- Ezt én mondtam - felelte sápadtan, de keményen az altábornagy.

- Elveszítettem a menyasszonyomat, az ön leányát és elveszítettem a tiszti kardbojtot... Ezért a mondatért.

- Magamat sem fogom felmenteni!

A rongyos, portól szürke közlegény egy lépést tett beljebb:

- Ha velem is altábornagy koromban történik a hiba, talán kisebb katasztrófa lett volna a nyugdíjazásom.

- Miért jött ide?

- A távíró szétvitte a hírt mindenfelé... A város környékén táboroztam és idesiettem, hogy a szemébe nézzek altábornagy úrnak. Hogy a legalázatosabban megkérdezzem: hogy történhetett ez?

- Engem... megtévesztett egy ember kapitányi ruhában és megtévesztett az, hogy a csendőrőrmesterrel beszélget... Ez annyira valószínűvé tette...

- Excellenciás uram! Ha a katona fakoronákat lát a távolban, gondoljon arra, hogy egy ütegállás is lehet ott, elmaszkírozva.

Az altábornagy mozdulatlanul hallgatta a saját szavait! Azután odalépett Vernin elé:

- Ide figyeljen, közlegény!... A körülmények miatt eltekintek attól, hogy felelősségre vonjam a magatartásáért. Sőt. Válaszolni is akarok! Maga azt hiszi, hogy nyugalmazott altábornagynak könnyebb levonni a konzekvenciát, mint egy nyugállományú főhadnagynak? Téved! A magasabb rang, nagyobb felelősséget jelent. Tessék! Ez a válaszom!

Leragasztotta a borítékot és megcímezte.

- Közlegény! Ezt a levelet nyomban postára adja. A rangomról mondok le benne és beismerem a köteles elővigyázat elmulasztását. - Elmehet! Hátra arc!

- Altábornagy úr! Megtagadom az engedelmességet!

- Micsoda?... - kérdezte hökkenten Darincourt és hátra lépett.

- Nem viszem el a levelet. A táska eltünését senki sem tudja. Talán megkerül!

- Késő! Az állomásfőnök mindenfelé sürgönyözött.

- Ezt nem tehette, mert fél órával ezelőtt átvágtam a távíró vezetéket.

- Tudja ön, hogy a Szahara hadi terület? Tisztában van azzal, hogy statáriális biróság elé tartozik a távíró megrongálása?

Susanne falfehéren közéjük állt.

- André... én nem akarom, hogy magát éppen az édesapám... - Elfulladt és kétségbeesett mozdulattal két kézzel a haja felé nyult, remegő ujjakkal. Úgy látszott egy pillanatig, hogy megőrült. Azután kitört. - Szégyelje magát!... Idejött diadalmaskodni! Idejött csúfolódni! Én szerettem eddig, én nem néztem más férfire...

- Susanne, én megparancsolom - mondta erélyesen az altábornagy, de a lány félbeszakította:

- Én nem vagyok katona! Nem baj, ha nem teljesítem a parancsodat!... Én kimondom: André Vernin! Szégyelheti magát, gyűlölöm és megvetem...

Vernin a kimerültségtől könyökével az ajtófélfához támaszkodott és látszólag közömbösen hallgatta a leányt.

- Altábornagy úr - mondta végül csöndesen - miután elvágtam a sürgönydrótot, amiért alkalmilag főbelövethet, senkisem tudja hivatalosan a táska eltünését és addig nem kell beadnia a lemondását...

- Ebből elég volt! Akár ma tudják, akár holnap, a táska eltünt.

- A táska... itt van! Altábornagy úr... Bocsánatot kérek. Legyőzött...

Zubbonya alól előhúzta az irattáskát, letette az asztalra és amíg Susanne dermedten nézett össze az apjával, tisztelgett és gyorsan elment...

Az altábornagy lassan felnyitotta és kivette az írásokat. Azután elgondolkozva nézett Susannera. A lány homloka koppant az asztalon és keservesen felsírt. Az ősz katona arcán néhány mély barázda megrándult és lassan megsimogatta Susanne haját...

- Ne sírj... Most már jó lesz minden... Meglátod...

De a lány azért csak sírt.

*

Másnap délben a kürtös váratlanul fegyverbe szólította a Lafayette erőd helyőrségét. Fejvesztetten kirohantak a legénységi szobákból, a lépcsőházban csatolva és gombolva a zubbonyt, derékszijjat, mert azt hitték, hogy a rablók ismét visszatértek.

Kellemetlenül csalódtak. Egy magasrangú tiszt látogatását jelezte az alarm és ez roppant kínos volt. Harc közben az ember meghal, megsebesül, de a küzdelem nem tarthat soká ilyen pokoli melegben, tehát aki élve marad, az nyugodtan fekszik az ágyán pőrére vetkőzve. Viszont, ha egy magasrangú tiszt jön, akkor órákig ácsoroghat az ember a napon, a tisztek és altisztek rosszkedvűek, idegesek, itt is, ott is valami apróbb szabálytalanság derülhet ki, amiért rettenetes lehordás, kaszárnyaáristom, kimenő elvonás és hasonló következik...

Gouron őrmester hangja minden képzeletet felülmúl azalatt, amíg a látogatóba érkező tiszt autója átvergődik vagy kétszáz méter poros sivatagon, a kapuig.

Végül ellép a sor előtt az őrnagy parancsnok és mire az altábornagy begördül, meredten áll a század, a tisztek és az altisztek.

- Lefújni! - mondja az altábornagy. - Semmi hivatalos ügy, csak épp erre jártam. Őrmester, minden tisztogatási parancsot vonjon vissza.

Miközben Darincourt altábornagy a parancsnokkal a törzsépület felé megy, a szétoszló század emberei között megpillant valakit és döbbenten állva marad, mintha kísértetet látott volna.

- Ki az a legény ott?

- Egy Dormand nevű légionárius... Zongorázni is tud.

- Igen?... Ezek sok mindent tudnak itt... Hm...

Az altábornagy felismerte Dormandban a „kapitányt”.

De nem szólt semmit...

- Kérlek, mon vieux - szólt az őrnagynak, amikor az irodába értek. - Itt nálatok szolgál egy bizonyos André Vernin nevű közlegény.

- Ismerem.

- Ez az ember szolgálaton kívüli főhadnagy. Most szükség lesz rá újra és intézkedtem, hogy visszahelyezzék tényleges állományba. Amíg megkapod a hivatalos értesítést, tekintsd úgy, mintha leszerelt volna.

Az őrnagy egy ceruzával játszott. És tünődött.

- Igen... - mondta az altábornagy a parancsnok gondolatára válaszolva. - Ez az ember valamikor jegyben járt a leányommal. Azt hiszem, mint vőlegényt is simán reaktiválják majd.

- Miért nyugdíjazták a fiút?... Hallottam valamit, de közelebbről nem ismerem az esetet...

- Egy fontos technikai leírást kellett átadnia Tison ezredesnek... - kissé rekedt lett a hangja: - El Goleánál. De... ellopták és kötelességmulasztás... hm... szóval tévedés. De hát ez emberi... végre is... Nem?

- Igen, igen... Ez egy nagyon fontos írás volt... emlékszem...

Az altábornagy sóhajtott.

- Pótolhatatlan veszteség érte a gyarmati hadsereget. Még ma is mindent, de mindent megadna érte a Köztársaság...

Később az altábornagy jó hangulatban ült együtt a tisztekkel, miután néhány üveg pezsgő bontására is sor került. Darincourt kívánságára elküldtek Verninért. A légionárius szabályszerűen jelentkezett, de az altábornagy karonfogva félrehúzta egy sarokba.

- Mondd... - kérdezte halkan és kezét a fiatalember vállára tette - nem venném hivatalosan tudomásul, ha közölnél néhány részletet... Ugyanis láttam itt egy Dormand nevű katonát, aki zongorázni tud. És bizonyára mást is tud...

Vernin tudta jól, hogy számíthat az altábornagy lojalitására. Őszintén elmondott mindent. Az ősz katona percekig nevetett a „részvénytársaság” történetét.

- Amikor az őrmestertől értesültem - folytatta Vernin - hogy excellenciádat a vezérkarhoz várják, megérlelődött bennem az elhatározás. Mindent kockára tettem ezért a színjátékért, hogy megpróbáljam ügyemben a peren kívüli bizonyítást. Szegény fiúk, hiába dolgoztak a nyolc millióért. Dormand kivételével becsaptam valamennyit. A helyzet tragikómikus: A Lafayette erődben most mindenkinek van becsületrendje, csak Puskin Máriának nincs. Azt hiszem, hogy ez az úr rövidesen megőrül.

A tragikus jóslat ellenére az altábornagy ismét percekig nevetett, azután egy külön szobában maga elé hivatta a részvénytársaságot. (a végrehajtóbizottság kivételével, mert a Szép Hopkins időközben meglátogatta Azumbar vasúti étterme tulajdonosát. Itt néhány szó esett egy kihunyt csirkéről és később a vendéglőst a lakására szállították, ahol most gondos ápolásban részesül)

Ott állt feszesen a kihallgatásra rendelt r. t....

Az altábornagy sorra járta az öt katonát. Dormand előtt megállt, előre nyujtott nyakkal nézte a zongorista olykor duplán megrebbenő szemeit, de azután szó nélkül tovább lépett. És végül megpillantotta Puskin Mária Gottfriedet, aki egyik lábáról a másikra helyezte testsúlyát.

- Maga az a Puskin Mária Gottfried nevű közlegény, az egyedüli, aki nem kapott becsületrendet az egész helyőrségben?

- Mit szól, altábornagy úr? - felelte búsan. - Két napja nem aludtam, nem ettem... Becsületszavamra...

Miután az altábornagyot kellőképpen előkészítették, hogy ez a közlegény súlyos és gyógyíthatatlan közvetlenségben szenved, nem ájult el, hanem nevetett és önkénytelenül azt kérdezte Puskintól, amit már annyian nem értettek:

- Mondja, maga szerencsétlen... Miért megy az ilyen ember katonának?

- Csak a becsületrendért. Ha nekem azt ideadnák, én már itt se lennék. Mert, kérem, ebben a kaszárnyában olyan tónusban beszélnek az emberrel...

Úgy látszott, hogy nyomban kisírja magát az altábornagy vállán.

- Mesélje el nekem, hogy töltötte az idejét abban a vagonban, vagy micsodában...

- Nagyon rosszul, kérem. Éjjel mindig lidércnyomásom volt. Azt álmodtam, hogy jön a konduktör jegyet kérni és nálam nincs... Egyszer éjjel rámlépett a kecske és ijedtemben meghúztam a vészféket... Soha többé nem lakom vasúti fülkében. Aztán egy szikra esett le a hídról és meggyujtotta a füvet... Most tessék elképzelni, hogy legeltessem a kecskét?

- Hogyan legeltette? - kérdezte az altábornagy, amikor szóhoz jutott a nevetéstől.

- Egy zseniális ötletem jött. A vasúti kocsi bőrülései mindenféle száraz, legelhető töltelékkel vannak kitömve. Szépen felvágtam az ülést és odaadtam a kecskének. Ez olyan inyencfalat volt neki, hogy nem győzte enni. Amikor értem jött a matróz, ez a kedves, vörös szakállú paraszt, már éppen öngyilkos akartam lenni, mert az utolsó ülésnél tartottam és ebben nem volt fű. Viszont papírt a kecske nem eszik.

- Miféle papírt?

- Azt én nem tudom. Becsületes megtaláló vagyok, tehát elhatároztam, hogy beszolgáltatom a vasútnak, mert valami svindler tehette oda és a tulajdonos bizonyára bejelentette, hogy elveszett. A kecske kihúzta a bőr alól. Itt van!

Elővett egy csomó papírt és megmutatta az altábornagynak. Ez csak futólag benézett az írások közé, aztán kipirult arccal fordult a részvénytársasághoz:

- Gratulálok, uraim! Puskin Mária Gottfried úrnak meglesz a becsületrendje! Ez a leírás azonos azzal, amit Vernintől elloptak annak idején Goleában. Legalább egy becsületrendet ér! Én szerzem meg a kitüntetést!

Puskin megrendülten állt, aztán így felelt:

- A közgyűlés beválaszthatja az altábornagy urat is... De akkor a kecskés Hopkins nem kap semmit...

...Ebben tévedett Puskin. A Szép Hopkins nemcsak becsületrendet, hanem készpénzjutalmat is kapott. Ugyanis ha nem kapcsolja le az üres vasúti fülkét, amelyet kisiklatott a töltésről, akkor a technikai leírás már régen az ellenség kezébe került volna. Mert ezen a bizonyos üres vonaton, amelyről Goleánál leszállították az utasokat, a tolvaj az egyik ülés bőrhuzatát felemelte, alája rejtette az írásokat és ismét leszegezte a bőrt. Az utasokat leszállították és a Szép Hopkins az üres vonat ritka alkalmát arra használta fel, hogy Azumbar előtt lekapcsolja az utolsó fülkét. Éppen azt, amelyiknek az egyik ülése alatt ott volt az okirat. A tolvaj, aki bizonyára félőrülten kereste a vagónt, amelynek megjegyezte a számát, valószínűleg ma sem érti, hogy mi történt.

*

...A részvénytársaság tagjai meghatottan búcsúztak Puskintól, kivéve Vernint, aki előbb hagyta el az erődöt, hogy tényleges szolgálatra jelentkezzék, mint főhadnagy és mint vőlegény.

Puskin öntelten nézegette a becsületrendjét és oktatóan mondta barátainak:

- Látják, az ember ambícióval és szorgalommal mindenhol felküzdi magát.

- Mit henceg? - szólt rá Dormand. - Mindenki megkapja itt a becsületrendet, nemcsak maga.

- Más becsületrend az, amit az ember egyénileg kap, mint a maguké, amit angróba küldött az excellenciás vezérkar - felelte lenézéssel. - Mit szokott mondani az őrnagy úr? „Az egyéni teljesítmény az igazi!” Látják... maguk!... Azért a pénzük már jó helyen van és szívesen adom oda, mert szintén egész jó katonák...

- Az én részemből - mondta Borck, a matróz - ami pontosan két millió, adjon a Merkur hajóstársaságnak negyvenezer frankot, de csak akkor, ha visszavonják a feljelentést.

Az irnok átadta Puskin úr obsitját és a legénység tódult a kantinba vörösbort inni.

- Isten áldja magukat. Most milliomosok lettek. Nem sokra vitték volna nélkülem.

Azután kinyitották az erőd kapuját, de mielőtt a becsülettel leszerelt légionárius végleg kilépett rajta, Gouron őrmester mégegyszer szigorúan rákiáltott:

- Közlegény! Katonáéknál köszönnek!

- Ajánlom magamat - mondta Puskin és udvariasan megemelte a sapkáját.

VÉGE